

Futuraskolan AB
Organisationsnummer:
gael.rosen@futuraskolan.se

2022-05-30
Dnr 2019:5616

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolors arbete med
lärande för hållbar utveckling vid Futuraskolan
International Kottla i Lidingö kommun, med Fu-
turaskolan AB som huvudman

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Futuraskolan International Kottla avseende verksamhetens kvalitet inom lärande för hållbar utveckling. Bakgrunden till granskningen är att Sverige genom Agenda 2030 förbundit sig att senast 2030 säkerställa att alla studerande får de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling. Granskningen handlar om i vilken utsträckning rektor styr och organiserar arbetet med lärande för hållbar utveckling så att det präglar utbildningen i sin helhet samt i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet till delaktighet och inflytande i frågor som rör lärande för hållbar utveckling. Granskningen inriktas på lärande för hållbar utveckling i årskurserna 7-9.

Läsanvisning

Granskningen är uppdelat i tre bedömningsområden. Inom varje bedömningsområde har Skolinspektionen satt upp ett antal kvalitetskriterier som beskrivs i bilaga 2. I denna bilaga finns också beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. För varje bedömningsområde görs en sammantagen bedömning av skolans/verksamhetens arbete i relation till framtagna kvalitetskriterier inom området. Kvalitetskriterierna beskriver ett arbete med lärande för hållbar utveckling av hög kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att utvecklingsarbete behövs för att uppfylla kvalitetskriterierna anger Skolinspektionen på vilken eller vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av skolan. Om en skola/verksamhet bedöms fungera väl begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen gör följande bedömning i relation till framtagna kvalitetskriterier vid Futuraskolan International Kottla:

Rektors styrning för samsyn, delaktighet och samverkan i arbetet med lärande för hållbar utveckling

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom det granskade bedömningsområdet fungerar väl och har inte identifierat något utvecklingsområde.

Lärares kunskaper om lärande för hållbar utveckling i utbildningen

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom bedömningsområdet behöver utvecklas.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektor behöver kartlägga vilket behov av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling som finns bland lärarna samt erbjuda kompetensutveckling utifrån vad kartläggningen visar.

Elevernas möjlighet till delaktighet och inflytande i de delar av utbildningen som berör hållbar utveckling

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom det granskade bedömningsområdet fungerar väl och har inte identifierat något utvecklingsområde.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2022-12-14 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas till dokument.goteborg@skolinspektionen.se eller Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2019:5616) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive bedömningsområde.

Rektors styrning för samsyn, delaktighet och samverkan i arbetet med lärande för hållbar utveckling

Inom detta område granskas i vilken utsträckning rektorn styr skolans arbete med lärande för hållbar utveckling, så att det präglar utbildningen i sin helhet. Det omfattar hur styrningen främjar en gemensam förståelse om vad lärande för hållbar utveckling är, delaktighet och ett gemensamt ansvarstagande hos lärarna. Det inkluderar också att det finns strukturer för samverkan mellan lärare för ämnesövergripande samarbeten. Vidare granskas om lärande för hållbar utveckling genomsyrar hela skolans verksamhet, genom att det förekommer aktiviteter som berör andra delar av utbildningen än själva undervisningen. Skolinspektionen granskar även om rektors styrning möjliggör samverkan med det omgivande samhället så att det skapas autentiska lärmiljöer som gör att de komplexa hållbarhetsfrågorna ges ett aktuellt sammanhang för eleverna. För att vara en del av skolans utvecklingsarbete behöver arbetet med lärande för hållbar utveckling följas upp på ett systematiskt sätt.

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom bedömningsområdet behöver utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar sammanfattningsvis att rektor styr uppdraget med lärande för hållbar utveckling så att det ingår som en naturlig del i skolans pedagogik, och att skolan har utvecklat en gemensam förståelse genom att lärande för hållbar utveckling ingår i skolans utvecklingsplan. Rektor ger lärare goda förutsättningar till inflytande, initiativtagande och ansvar i skolans arbete med lärande för hållbar utveckling. Lärarna ges också goda förutsättningar för samverkan i form av etablerade forum men vissa hinder finns. Övrig personals kompetens tas endast i viss utsträckning tillvara i skolans arbete med lärande för hållbar utveckling, däremot sker ett utbyte med det omgivande lokalsamhället samt med en vänskola på Filipinerna. En viss del av arbetet med hållbar utveckling följs upp inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete.

Lärare och rektor har en gemensam förståelse för skolans arbete med lärande för hållbar utveckling och lärare ges goda förutsättningar för initiativtagande, inflytande och ansvarstagande

Skolinspektionens granskning visar att det finns en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling, samt att lärarna har goda möjligheter till inflytande, delaktighet och ansvarstagande i skolans arbete gällande lärande för hållbar utveckling. I intervju med lärarna samt i den inskickade dokumentationen framgår att de globala målen implementeras i skolans utvecklingsplan och i början av året avsätts tid för att i lärargrupperna gå igenom vilka globala mål som bäst matchar med arbetsområde/ämne/projekt. Det som framkommer i diskussionerna i lärargrupperna dokumenteras genom att visa vilka av målen som ingår i vilket ämne genom planeringsdokument. Lärarna avgör vilka aktiviteter som är lämpliga efter deras planeringar och mål. Lärarna berättar att de har en stor frihet att välja på vilket sätt och med vilka delar i hållbar utveckling de vill arbeta med i sina ämnen. Ledning och lärare har dessutom möten varje vecka där planering och pedagogiska samtal ingår, då säkerställs att de globala målen ingår i lektionsplaneringarna. På skolan finns även en förstelärare som har ett särskilt ansvar för lärande för hållbar utveckling. De globala målen ingår också i skolans värdeord som alla, som arbetar på skolan, tar del av när de börjar arbeta på skolan. Vid medarbetarsamtal stämmer rektor av med lärarna hur de arbetar med lärande för hållbar utveckling. Rektor säger att lärande för hållbar utveckling är genomgripande för hela organisationen.

Granskningen visar att lärande för hållbar utveckling ingår i skolans pedagogiska helhetsidé och styrs av rektor, även om det också framkommer att arbete delvis är avhängigt enskilda lärares engagemang. Futuraskolan arbetar med ett program som heter Global Citizenship där det huvudsakliga målet är att bidra till ett bättre samhälle och en bättre värld, vilket alla lärare och elever på skolan är involverade i. Lärarna ger i intervju flera exempel på hur lärande för hållbar utveckling genomsyrar mer eller mindre alla ämnen; i samhällskunskap och i arbetet med entreprenörskap finns alla de tre dimensionerna med. Dock önskar några lärare mer styrning i arbetet med lärandet för hållbar utveckling då det arbetet i viss utsträckning styrs av lärarnas egna engagemang. Rektor styr dock över temadagar för hela skolan, till exempel FN-dagen, då lärande för hållbar utveckling ingår.

Rektor ger lärarna förutsättningar för samverkan i arbetet med lärande för hållbar utveckling men att vissa hinder finns

Granskningen visar att det finns goda förutsättningar för samverkan mellan lärare i form av etablerade forum, dock visar utredningen att samverkan endast sker i mindre utsträckning inom lärande för hållbar utveckling. Rektor berättar att de avsätter tid för lärarna att planera tillsammans vid två tillfällen per vecka, ofta sker det årskursvis inom det aktuella arbetsområdet eller projektet. När ett nytt område ska starta diskuteras vilket ämne som det ska fokuseras på och vilka aktiviteter som

ska ingå. Det kan innebära att det blir ett ämnesövergripande arbete när lärarna planerar tillsammans. Exempelvis kan lärarna i svenska och i de naturorienterande arbeta tillsammans och så är de globala målen med som en integrerad del i planeringen. Lärarna bekräftar rektors bild av att de har regelbundna möten där de delar idéer och erfarenheter av sin undervisning. De säger vidare att rektor föreslår ämnen att samverka kring och förväntar sig att så sker. Dock framkommer i intervju med några lärare att samverkan kring lärande för hållbar utveckling inte sker i någon större utsträckning. Flera lärare uppger som skäl att det saknas tillräckligt med tid för att samverka inom området och särskilt då för att på djupet få med de tre dimensionerna i undervisningen. Under intervjun framkommer att även rektor har uppmärksammat behovet att utveckla arbetet med lärarnas ämnesövergripande samverkan, vilket nu sker.

I syfte att utveckla ett redan gott arbete förutsätter Skolinspektionen att rektor fortsätter det påbörjade arbetet med att öka samverkan mellan lärarna och ämnen i lärandet för hållbar utveckling i syfte att ge elever möjlighet att uppfatta komplexa hållbarhetsfrågor som en helhet.

Övrig personal på skolan involveras endast i viss utsträckning i arbete med lärande för hållbar utveckling, däremot sker ett utbyte med olika verksamheter utanför skolans område.

Granskningen visar att övrig personals kompetens endast i viss utsträckning tas till vara i skolans arbete med lärande för hållbar utveckling. Måltidspersonalen har vid något tillfälle varit med i diskussionen om hållbar utveckling. I årskurs 9 får eleverna vara med och hjälpa till i matsalen där bland annat matsvinnet uppmärksammas. I övrigt framkommer inte att annan personal än lärare involveras i arbetet med lärande för hållbar utveckling.

Granskningen visar att skolan har ett utbyte med det omgivande samhället som sätter in hållbarhetsfrågor i ett sammanhang för eleverna. Skolan gör studiebesök på museum och i årskurs 8 besöker eleverna Skansen där hållbarhetsfrågor lyfts inom djur- och naturliv. En årskurs har också besökt ett äldreboende och fikat tillsammans med de äldre. En föreläsare från SIDA har besökt skolan och pratat om livet under vatten och på jorden. Skolan har vidare en vänskola i Filipinerna. Eleverna på Futuraskolan samlar in pengar genom att baka och sälja på basarer, för att skänka pengar till skolan. De har också samlat in kläder som de skickat till skolan. De samlar även in pengar för att kunna göra en resa dit och på olika sätt hjälpa till med lämpliga saker. Ytterligare exempel på kontakter med det omgivande samhället som framkommer av intervjuerna är att elever har fått i uppgift att intervjua personalen i en mataffär om återvinning men det har pausats under pandemin.

Det sker en viss uppföljning av arbetet med lärande för hållbar utveckling i skolans systematiska kvalitetsarbete

Granskningen visar att skolan i vissa delar följer upp arbetet med lärande för hållbar utveckling inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Rektorerna berättar att de följer upp arbetet med lärande för hållbar utveckling genom regelbundna avstämningar och diskussioner med lärarna, vad som gjorts konkret och hur det gått med arbetsområdena samt med skolans årliga mål. Lärarna berättar att i terminsplaneringen dokumenterar de vad som planeras i undervisningen gällande lärande för hållbar utveckling, vilket de sedan utvärderar i början och i slutet av terminen. Det är en process som de nu arbetar med men som ännu inte är helt klar. Även elevers upplevelse av delaktighet följs upp via en enkät varje år inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Arbetet med jämställdhet finns med i skolans mål och värdegrundsarbete. De globala målen dokumenteras enligt en matris som visar vilka av målen som ingår i de olika ämnena.

Lärares kunskaper om lärande för hållbar utveckling i utbildningen

Inom detta område granskar Skolinspektionen i vilken utsträckning lärare ges den kompetensutveckling som de behöver för att kunna arbeta med lärande för en hållbar utveckling. Detta förutsätter att rektorn har tagit reda på behovet och utifrån det erbjudit relevant kompetensutveckling.

För att lärarna med god kvalitet ska kunna arbeta och uppnå syftet med lärande för hållbar utveckling krävs det att lärarna har kunskaper om vad lärande för hållbar utveckling innebär. Det betyder att de har kännedom om de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen som de ser som mest relevanta för sin undervisning. Det betyder också att de har kunskaper om de tre olika dimensionerna¹ av hållbar utveckling och hur dessa dimensioner hänger ihop och påverkar varandra (holism) samt att de uppmärksammar och reflekterar över hur pedagogiska dilemman kan hanteras.

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom bedömningsområdet behöver utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar sammanfattningsvis att rektor i närtid inte gjort någon systematisk kartläggning av lärares kompetensutvecklingsbehov inom lärande för hållbar utveckling. Vissa insatser har dock vidtagits för att öka lärarnas kompetens inom området. Granskningen visar vidare att lärarnas kännedom om

¹ De tre dimensionerna är ekonomiska, sociala/kulturella och miljömässiga/ekologiska

Agenda 2030, de nationella miljömålen samt de olika hållbarhetsdimensionerna varierar. Granskningen visar också att lärarna identifierat dilemman som kan uppstå i arbetet med lärande för hållbar utveckling och att de reflekterar och har lösningar på hur dessa kan hanteras.

Rektorn behöver göra en kartläggning av lärarnas behov av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling

Skolinspektionens granskning visar att rektorn inte i närtid gjort någon systematisk kartläggning av lärarnas behov av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling, även om vissa kompetensutvecklingsinsatser på området genomförts tidigare år. Skolans förstelärare med extra ansvar för hållbar utveckling har dock gått igenom de globala målen där lärarna fick fylla i matriser hur de arbetar med hållbar utveckling och koppla dessa till läroplanens mål inom deras ämnen. Där framkom behov av mer kompetens inom området, berättar lärarna i intervju. Försteläraren berättade att hen kan utveckla sin roll i lärande för hållbar utveckling för att ge kompetensutveckling till kollegorna inom området. Rektor uppger att lärare erbjuds kompetensutveckling kontinuerligt, både genom lokala och internationella konferenser där hållbarhet är ett återkommande tema. Fyra till fem lärare har varit på en konferens om hållbar utveckling för lärare, men det var för två år sedan. Flera lärare uppger i intervju med Skolinspektionen att de själva identifierat kompetensutvecklingsbehov inom området. När det gäller de tre dimensionerna inom hållbar utveckling så vill de flesta lärare ha mer kunskap. Några lärare önskar få mer inspiration som till exempel föreläsningar inom området. Någon lärare vill lära mer om hur hållbar utveckling kan genomsyra de olika ämnena. En lärare i ett praktiskt ämne önskar ett forum för att diskutera hållbarhetsfrågor inom sin profession.

Lärarnas kännedom om Agenda 2030, de nationella miljömålen samt de olika hållbarhetsdimensionerna varierar

Granskningen visar att de flesta lärarna uppger att de har god kännedom om Agenda 2030. Däremot säger de flesta att de har sämre kännedom om de nationella miljömålen och de tre dimensionerna av hållbar utveckling². Några av lärarna säger att även om de har god kunskap om de tre dimensionerna så kan de inte alltid täcka in alla delar i sitt ämne. Flera lärare vill också ha mer kunskap om de tre dimensionerna. Många lärare säger att det är deras eget ansvar att ta reda på den kunskap de behöver inom området, och det förväntas av rektor att de gör så om behov finns. Några önskar få inspiration från andra skolor som kan vara en förebild för hur de kan arbeta med lärande för hållbar utveckling. Lärarna berättar att skolan har ett internationellt synsätt där de globala målen ligger som grund för olika

² De tre dimensionerna är ekonomiska, sociala/kulturella och miljömässiga/ekologiska

aktiviteter. Exempelvis när de besökte Naturhistoriska muséet för att titta på människans påverkan i naturen och livet i havet. Rektor säger också att hen uppfattar kännedomen om Agenda 2030 bland lärarna som god men det finns en skillnad mellan lärarna då de har olika engagemang i olika globala mål. De nationella miljömålen ska de fokusera på nästa läsår, säger rektor.

Lärarna ger exempel på pedagogiska utmaningar inom ramen för hållbar utveckling och hur de löser dessa dilemman

Granskningen visar att lärarna identifierat vissa pedagogiska dilemman som kan uppstå i arbetet med lärande för hållbar utveckling och reflekterar kring hur de kan hanteras. Lärare reflekterar till exempel över avvägningen mellan åsiktsfrihet och att läroplanen är normerande när det gäller vissa värden. En lärare säger att eleverna kan uttrycka olika åsikter, men det betyder inte att alla åsikter ges lika stort utrymme i klassen. Om någon elev uttrycker rasistiska tankar pratar läraren med den eleven. Det blir ett tillfälle att prata och påminna om förintelsen under andra världskriget. En lärare berättar att i ett debattmoment ska eleverna innan de väljer en fråga eller ämne för ett argumenterande tal, få godkänt av läraren först. Exempelvis kan det handla om att man ska legalisera marijuana. Eleverna får tycka fritt om något, men det kan väcka anstöt i klassen. Läraren ger exempel på när en elev förberett ett helt tal som inte var förenligt med läroplanen. Läraren tillät det ändå genom att det kunde genomföras endast inför läraren och inga elever var närvarande.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektor behöver kartlägga vilket behov av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling som finns bland lärarna samt erbjuda kompetensutveckling utifrån vad kartläggningen visar.

Granskningen visar att rektor behöver göra en aktuell kartläggning av lärarnas behov av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling. Flera lärare har själva identifierat behov av att på olika sätt lära mer om de olika målen och hållbarhetsdimensionerna.

För att lärarna med god kvalitet ska kunna arbeta med och uppnå syftet med lärande för hållbar utveckling krävs det att lärarna har kunskaper om vad lärande för hållbar utveckling innebär och hur de praktiskt kan arbeta med lärande för hållbar utveckling utifrån de didaktiska aspekterna innehåll (vad), form (hur) och syfte (varför). Lärarna behöver ha kännedom om de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen som de ser som mest relevanta för sin undervisning. Vidare

behöver de ha kunskaper om de tre olika dimensionerna³ av hållbar utveckling och hur dessa dimensioner hänger ihop och påverkar varandra (holism) samt att lärarna uppmärksammar och reflekterar över hur pedagogiska dilemman kan hantearas. Rektor har enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen samt att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.⁴

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att genomföra en kartläggning av behovet av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling bland lärarna och vidta adekvata åtgärder utifrån kartläggningens resultat. Utredningen visar också att rektor planerar utvecklingsinsatser när det gäller de nationella miljömålen där rektor redan identifierat ett behov hos lärarna.

Elevernas möjlighet till delaktighet och inflytande i de delar av utbildningen som berör hållbar utveckling

Inom detta område granskar Skolinspektionen i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet till delaktighet och inflytande i frågor som berör lärande för hållbar utveckling. Det omfattar i vilken utsträckning eleverna involveras på ett konkret sätt i undervisningen och utbildningen som rör lärande för hållbar utveckling. För att inflytandet ska vara reellt behöver flickor och pojkar stimuleras till att ta aktiv del i planering och utvärdering av undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll samt andra aktiviteter i utbildningen.

I detta ingår också i vilken utsträckning eleverna får möjligheter att tränas i att göra medvetna etiska ställningstaganden och att flickor och pojkar upplever autenticitet i undervisningen genom att den tar upp problem som känns angelägna för dem. Elevernas ställningstaganden ska få bygga på såväl kunskaper som vad de moraliskt vill värna om.

Slutligen omfattar området i vilken utsträckning utbildningen präglas av ett kritiskt och pluralistiskt förhållningsätt där en mångfald av åsikter, värden och perspektiv används för att belysa hållbarhetsfrågor. I det ingår att alla får säga sin mening, att åsikter tillåts stå i konflikt med varandra och att flickors och pojkars tankar och idéer tas på allvar. En utgångspunkt i ett pluralistiskt perspektiv är att undervisningen startar i elevernas samtal och att undervisningen synliggör olika perspektiv och värdekonflikter i hållbarhetsfrågor.

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom det granskade bedömningsområdet fungerar väl och har inte identifierat något utvecklingsområde

³ De tre dimensionerna är ekonomiska, sociala/kulturella och miljömässiga/ekologiska

⁴ Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionens granskning visar sammanfattningsvis att eleverna ges möjlighet till delaktighet och inflytande i undervisningen samt i frågor som berör hållbar utveckling. Eleverna får också möjlighet att i undervisningen göra etiska ställningstagande samt arbeta med frågor som engagerar dem och berör deras framtid. Elevernas tankar och idéer tas på allvar av lärarna vilket även visar eleverna att det inte finns ett enda rätt svar på frågor om hållbar utveckling.

Elever ges möjlighet till delaktighet och inflytande i undervisningen

Granskningen visar att elever ges inflytande och möjlighet att utveckla förtrogenhet med demokratiska arbetsformer. Eleverna uppger i intervjun att de ges möjlighet till inflytande genom till exempel att välja arbetsområden och redovisningsformer och ger exempel på att de fått välja något av de globala målen och redovisnings sätt. Lärarna säger att de sätter ramar inom ämnesområdet, men att eleverna får välja område att arbeta med inom ramarna. Som exempel berättar de att eleverna fick bestämma ett ämne som de skulle debattera när de arbetade med demokratifrågor, samt välja vilken energikälla de vill ta reda på fakta om. På mentors-tiden där eleverna är delaktiga i innehållet, diskuteras bland annat de globala målen. Dock visar utredningen att det finns några elever som upplever att möjligheterna att påverka själva undervisningen är begränsad. Även genom klassråd och elevråd, ges elever möjlighet att framföra sina åsikter. Lärarna uppger att eleverna ges möjlighet att utveckla en handlingskompetens genom att arbeta med entreprenörskap, men även genom att öka elevernas ordförråd för att uttrycka sina åsikter och känna till sina rättigheter. I hem- och konsumentkunskap har eleverna fått planera sin budget när de flyttar hemifrån. Dock säger en lärare att även om eleverna är medvetna om att de kan bidra till en hållbar utveckling så är det inte säkert att de agerar så. Men på individnivå kan lärarna se elever som ger uttryck för att de kan bidra till en hållbar utveckling. Även eleverna ger exempel på hur de kan bidra genom att de inte slänger mat hemma, minskar klädinköp, cyklar istället för att ta bussen, äter vegetariskt och sopsorterar. Men de berättar också att de som är unga inte har möjlighet att göra så stora förändringar när det gäller hållbar utveckling. Elever och lärare upplever inte att det finns någon större skillnad mellan flickors och pojkars upplevelse av att de kan bidra till hållbar utveckling.

Undervisning synliggör olika perspektiv på hållbarhetsfrågor och eleverna får göra etiska ställningstaganden

Granskningen visar att eleverna ges möjlighet till diskussioner där olika perspektiv, tankar och idéer, och etiska dilemman tas tillvara. Till exempel genom en uppgift som synliggjorde att det kan finnas konflikter mellan de olika hållbarhetsdimensionerna och att man måste jobba med alla de globala målen för att uppnå en hållbar utveckling. Eleverna berättar också att de fått reflektera över problemet med plast i haven och diskutera olika lösningar för att komma tillrätta med problemet.

Eleverna ger också exempel på diskussioner där de ges möjlighet att göra etiska ställningstaganden och olika perspektiv synliggjorts i diskussioner om att rika länder utnyttjar de fattiga ländernas arbetskraft med låga löner. Eleverna berättar också att det är okej att ha olika åsikter i diskussionerna. Lärarna tar elevernas svar på allvar och säger att något svar inte är fel utan att det finns olika svar. Dock finns det elever som skulle vilja ha fler diskussioner med etiska dilemman. Eleverna anser inte heller att det finns någon skillnad i flickors och pojkars möjlighet att bidra till fördjupade diskussioner och arbeta med frågor som engagerar dem.

Lärarna berättar att eleverna blir väldigt engagerade när de diskuterar etiska ställningstagande. En lärare hänvisar till att i ämnet religion finns kunskapskrav som rör dilemman, då årskurs nio får arbeta med att ta ställning om aktiv dödshjälp ska tillämpas, om huruvida man ska äta kött och hur man etiskt förhåller sig till konsumtion. En annan lärare berättar att i hens kursplan blir de etiska ställningstagandena mer tydliga då det handlar om droger och doping. Det diskuteras i klasserna och dilemma uppstår då några elever sa att de skulle kunna använda doping för att vinna ett OS guld. I hem- och konsumentkunskapen får de en budget att hålla sig till för att skapa en måltid där de ska tänka hållbart, det kan bli ett dilemma då en produkt från Thailand vara billigare än en från Sverige då kanske inte budgeten kan hållas. Eleverna fick även planera en budget för när de flyttar hemifrån vilket lärarna uppges beröra eleverna då det gäller deras framtid. De flesta lärarna tycker inte det är så stor skillnad mellan könen när det gäller elevernas möjlighet att bearbeta frågor som engagerar dem, men några lärare anser att flickorna oftast är mer mogna och mer engagerade, några andra lärare säger att pojkarna kan våga uttrycka sin mening i större utsträckning än flickorna.

På Skolinspektionens vägnar

X Mimmi Delsing

Beslutsfattare
Signerat av: Mimmi Delsing

X Ia Thun

Föredragande
Signerat av: Ia Thun

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Gunilla Feiff och Ann Edvinsson deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Futuraskolan International Kottla är en 7-9 skola belägen i Lidingö kommun. Skolan har 295 elever varav 166 flickor och 129 pojkar. Skolan har en rektor, och en biträdande rektor och 20 lärare. Huvudman är Futuraskolan AB.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningstillfället inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Tre gruppintervjuer med elever i årskurserna 7-9.
- Tre gruppintervjuer med lärare.
- En intervju med rektor och biträdande rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från granskningstillfället för faktakontroll.

Bedömningsområden

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet.

Inom respektive område granskas följande:

Bedömningsområde A: Rektors styrning för samsyn, delaktighet och samverkan i arbetet med lärande för hållbar utveckling

- Rektor och lärare har en gemensam förståelse kring hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling, till exempel genom en pedagogisk helhetsidé.
- Rektors styrning ger lärarna utrymme till ansvarstagande, inflytande och initiativtagande i relation till skolans arbete med lärande för hållbar utveckling.
- Lärarna har goda förutsättningar för samverkan i planering, genomförande och utveckling av undervisningen gällande lärande för hållbar utveckling. Lärarna upplever sig också ha goda möjligheter att ta hjälp av sina kollegor för att hantera dilemman eller för att utveckla sin undervisning.
- Det förekommer aktiviteter som berör lärande för hållbar utveckling som involverar och tar tillvara erfarenheter och kompetens hos övriga personalgrupper i skolan. Aktiviteterna berör inte enbart undervisningen, utan också andra delar av utbildningen.
- Rektors styrning möjliggör ett utbyte och en kontakt med det omgivande samhället i arbetet med lärande för hållbar utveckling.

- Arbetet med lärande för hållbar utveckling följs upp inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete. I uppföljningen finns ett jämställdhetsperspektiv.

Bedömningsområde B: Lärares kunskaper om lärande för hållbar utveckling i utbildningen

- Lärarna bedömer att de har god kännedom om de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen som de ser som mest relevanta för sin undervisning.
- Lärarna bedömer att de har goda kunskaper om de tre olika dimensionerna, dvs ekonomiska, sociala/kulturella och miljömässiga/ekologiska av hållbar utveckling. Undervisningen om lärande för hållbar utveckling behandlar hållbar utveckling utifrån ett holistiskt perspektiv där dimensionerna integreras.
- Lärarna kan ge exempel på pedagogiska utmaningar inom ramen för lärande för hållbar utveckling. Konkret innebär det till exempel att de kan redogöra för något dilemma de har identifierat och hur de hanterar det.
- Lärare ges den kompetensutveckling som de behöver för att kunna arbeta med lärande för en hållbar utveckling.

Bedömningsområde C: Elevernas möjlighet till delaktighet och inflytande i de delar av utbildningen som berör hållbar utveckling

- Eleverna ges genom aktiv delaktighet möjlighet att utveckla förtrogenhet med demokratiska arbetsformer. Såväl flickor som pojkar ger uttryck för att de har möjlighet att bidra till hållbar utveckling genom att vara med och påverka.
- Eleverna upplever att undervisningen ger dem möjlighet till medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter. Såväl flickor som pojkar får möjlighet att bearbeta och arbeta med frågor som engagerar dem och berör deras liv.
- Eleverna upplever att undervisningen präglas av ett kritiskt och pluralistiskt förhållningssätt. Såväl flickor som pojkar ges möjlighet att bidra till fördjupade diskussioner där allas tankar och idéer tas på allvar. Eleverna upplever att undervisningen kännetecknas av att det oftast finns olika perspektiv och intressekonflikter och att lärandet i låg utsträckning handlar om att hitta ett enda rätt svar.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
[Skolors arbete med lärande för hållbar utveckling \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/skolors-arbete-med-larande-for-hallbar-utveckling)

Bilaga 3: Författningsstöd

Bedömningsområde A

Författningsstöd

1 kap. 4-5 §§, 2 kap. 9-10 §§ samt 4 kap. 4-7 och 14 §§ skollagen (2010:800)

Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37) inklusive kursplaner i grundskolans ämnen (Lgr 11)

Särskilt i Lgr 11 inom detta bedömningsområde;

1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Skolans uppdrag och Varje skolas utveckling

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolverkets föreskrifter om kunskapskrav för grundskolans ämnen (SKOLFS 2011:19)

Bedömningsområde B

Författningsstöd

1 kap. 4-5 §§, 2 kap. 9-10 och 34 §§ skollagen

Lgr 11

Särskilt i Lgr 11 inom detta bedömningsområde;

1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Saklighet och allsidighet, Skolans uppdrag och Varje skolas utveckling

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8. Rektorns ansvar

Skolverkets föreskrifter om kunskapskrav för grundskolans ämnen

Bedömningsområde C

Författningsstöd

1 kap. 4-5 §§, 4 kap. 9 och 13 §§ skollagen

Lgr 11

Särskilt i Lgr 11 inom detta bedömningsområde;

1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Saklighet och allsidighet, En

likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, Skolans uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8. Rektorns ansvar

Skolverkets föreskrifter om kunskapskrav för grundskolans ämnen

Bilaga 4: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med det utvecklingsområdet som Skolinspektionen har identifierat i samband med den tematiska kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde: Rektor behöver kartlägga vilket behov av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling som finns bland lärarna samt erbjuda kompetensutveckling utifrån vad kartläggningen visar.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?